

opšti podatci i život pesnika

Isto kao i svi drugi društveni tipovi i tip pesnika bazira svoj život na jednoj racionalističkoj osnovi. Tuud za obogaćivanje i trud oko sačuvavanja toga bogatstva ide po istom zakonu kod pesnika kao i kod koga bilo t. zv. praktičnog čoveka, sa tom jednom razlikom što je racionalizam ovde primenjen na teren duhovnog a ne materijalnog bogatstva. Emocionalni život je za pesnika jedno emocionalno obogaćivanje, on ga neguje, čuva, razvija, vaspitava, ima čitavu nauku da ga veštacki realizuje, ume da ga materijalizira, ide za novim iskustvima na tom polju, i kao što se jedan t. zv. praktičan čovek emocionalni kad uveća svoje dotadnje bogatstvo, i pesnik ima istu emociju saznanja i uspeha pri otkriću kakve nove emocije u sebi; to je emocija emocije; tako da je kod njega ceo emocionalni život udvojen i on se može naći između dva ogledala koja se ogledaju jedno u drugom do u beskraju. Život ludaka naprotiv, i ako je u osnovi takođe stvarni život emocije, ne traži se oko njenog održavanja, niti bar nad njenom kristalizacijom, niti se smatra srećnim zbog nje. Ludilo je jedan neprestani izvor emocija, koji čovek, koji ga poseduje, rasipa nemilice, jer on se oseća važnost emocija, no važnost onoga sna koji ih izaziva i koji mu se tek čini stvarnost. Živi međ svojim osećanjima kao divljak među petrolejskim izvozima kojima se nikada neće obogatiti a koji su za njega bez prestanka zapaljiva smutna opasnost i čitava jedna spoljašnja konstrukcija sudbine u koju je besmisleno zarobljen. Ceo svoj unutarnji život (san, osećanja, unutrašnje vizije itd.) ludak stavlja u spoljni život, u realnu spoljnu stvarnost kojoj je on potčinjen; pesnik ceo spoljni život, (realne vizije, opšte zakone itd.) preraduje i uvlači u svoj unutarnji emocionalni svet iskustava. On za razliku od ludaka koji ima težnju da objektilizira život, subjektilizira ga neprestano. U opšte, pesnik kao takav, pripada jednoj ljudskoj vrsti; ponašao on podležno svojim individualnim rasnim i drugim osobinama koje ga nateraju da se u svom pesničkom razvoju drukčije određuje od sebi sličnih. Tako da po sili svojih individualnih karakteristika on ne može da ceo spoljni svet preradi u svoj unutarnji život. On mora da vrši jedan spontani izbor datu koje mu svet može pružiti, i koje mu mogu odgovarati. Prilikom svojih karakterističnih promena, prilikom svoga razvika, pesnik ne samo da će vršiti popravke u tom izboru, no može i ceo način odabiranja, sa svojom prirodnom lične prijemljivosti, izmeniti. Celog života pesnik bez prestanka vrši taj izbor, pod kontrolom svoje osećajnosti, uzbuđujući se pred jednim datama i odbacujući druge kao nezanimljive od sebe. Onda ona velika i nagla pesnička otkrića pri životnim promenama samoga pesnika, koja su u stvari duboke i prave pesničke inspiracije; jer inspiracija nije ništa drugo do potreba da se jedno novo saznanje materijalizuje i stavi u red proverenih iskustava tj. da se umetnički ostvari. Osim toga nadahnuće teži još i da proizvede život u pravcu tih novih saznanja, koja odjednom obavijaju našim bojama život i line se svet kao njegova prva prava odgojka. Tako promene individualne preobrazivili razumevanje života žude da život što je moguće pre promenu i produče, iz objektilnosti, u carstvo osećanja i emocije.

Život pesnički tako, onaj pravi život njegovih emocija, toliko deformiše, prokiva, razgranjava ono što bi inače bila njegova biografija, da se događaji kojima smisao treba tražiti u unutrašnjem pesničkom snu anteniraju neobično tipično.

Treba pogledati moderni život pesnika, od početka devetnaestoga

veka pa na ovamo. Život egzaltacije i visoke estetike engleskih kraljeva, bolat i tragični život mučenja i vere slovenskoga pesnika i najzad zasenjivanje i fosforne sonnambulizme francuskog pesnika prošloga veka. Bilo kod Bajrona, Lotremona, Mickjeviča ili Puškina nadičemo isti satanizam, isti strahni bol što sve prolazi, i istu žudnju da se sve napusti i odluta ma kud. Mogla bi se izraditi jedna idealna biografija pesnička, koja nije potpuno nijednoga posebno, ali uz koju kao da bi išli njihovi životi. Sna više moglo bi se pažljivom studijom utvrditi da u toku istorijskih epoha pa do danas postoji jedno razviće, dopunjavanje, razgranjavanje, popravka toga zajedničkog u pesničkim biografijama. Ona istovija duhovnoga života ličnosti za vreme Grka, samo se usavršavala kroz vekove do danas, isto kao vrste flote i faune što u evoluirale kroz geološka doba.

Nas će momentalno razmatrati samo životna avantura kroz koju je morao proći skoro svaki današnji naš mladi pesnik.

Najpre, kada se rodio, njegova je zemlja bila sasvim malena, bez mora, slaba; konačna smrt pretiela joj je svaki čas. Ubištvo kralja. Krušnjačenje. Aneksija, mitinzi, upisivanje u dečije dobrovoljce, nere-

koporana da se rane ne povrede, pažljivo i s ljubavlju pranje njihovih nadimljenih, krvavih tela.

Zemlja sve više raste k jugo-istoku. Pobeđe. Zima. On je takođe porastao za život prist. U čarapama vojničkim koje je skidao ostajali su promrzi postli. Kroz vrata sale, do kojih prati uzbuđenog ranjenika, vidao je drugog nad kojim je radio lekar i još jedan. Taj mladi je ležao go, videlo su se njegove ne-spravljeno izvijane široke gđudi, i njegove snažne butice izdignute trese se od grčevitog bola. Lekar, koji je bio sav uaflovan, dizao je svoje ruke iz njegovog otvorenog trbuha, krvavog, sav naružan fantastičnim oružjem. Ni ta lepa prebledela glava, ni taj trup, ni noge nisu bile jedna stavahova zbrka bola, mučenja i trpljenja; i taj mozak koji pod ljubanim nije znao na koji način da vaspostavi svoje funkcije sveti, ni seks koji je označavao negda muža i vojnika. Sve je to sad ležalo tako nekako nerazumljivo pokvareno i upropašćeno. Ali oni su rasli, uvek sve više; on, njegova zemlja i čak i taj dvadesetogodišnji junak koji još nije bio sigan da dođe do svoga konačnog uzrasta; rasli su i oni koji više nisu imali nogu, kao da bi da nak-

poči svima pravcima sveta. Bežao je kroz Albaniju, gde je još lebo od budi, i gde se grčeo uz tuđe pleći i gledao lica koja je juče pokovao da se sad gadno svadaju o malo mesta kraj vatre. Svi zakoni socijalni ovde su bili raskinuti. Mogao si ubiti čoveka i da nikad nikome ne odgovaraš; mogao si umirati i da se niko na tebe ne obazre a ceo taj svet je ipak bio strahovito vezan i za negdašnje društvene zakone koji više nisu važili, i za život u opšte. To je bio povratak plemenskim pečinskim uredbama čopora. On se toliko puta tad grozio i uvek je htio da živi. Tek tad počeo je da piše pesme, i da mu se svaka reč koju izgovori učini strahovito skupocenom; on je nervozno žvakao izraze gledajući konje i ljude da crkavaju, bio je postao dobar i nije razumevao ko bi mogao uništiti tu dobrotu u njemu. Videli su ljude koji su od gladi, mučenja, očajanja, prestali pripadati ljudskome rodu, one koji su se bacali u reku i one koji su već trulili. Videli je hiljade svojih vršnjaka, pre vremena regrutovanih, kako besiljno promiču kroz maglu, i kako svaki čas ostavljaju za sobom izmurene drugove da umiru po đrcmu. *O, bili izvan svega toga, moći premetiti celo društvo na drugi jedan teren restaviraja, naučiti se biti dobar, ići ispred cele dobrote, ne kao apostol već tako prirodno, kao što se ide ispred svih predela.* Hteo bi poginuti za kakvu veliku i spasavajuću ideju. A đeran je i pri tom još uvek rastao, i rukavi su mu kraćali. Zemlja na izgled mrtva rasla je takode, kao u metvot što još rasu nokti, kosa, brada. Samo ovde ono što je bilo vrela i živo bila je sama

Počen se strahovito i nepojmljivo užasavati od kraja života. Pojmio je da ako piše pesme to nije zato da bi se izrazio, niti da bi imao uspeha, već jedino da bi se budućom slavom mogao produžiti i posle fizičkog umiranja. Umetnost je bila za njega kupovanje života negde preko granica pojmljivog. O, bili od ma kog spomenut posle hiljadu godina. Bio je to još uvek đeran, kada se našao u francuskom kolcu, strahovito voleo nebo, i puštavao jedino Slovenstvo. Uamajenost. Đesleko od roditelja. Tišina doroara. Nedeljne šetnje po šumi. Bodler, Verlren, Verharen, Dosťojevski. Nemci pred Parizom. Potmula večernja kanonada. Noćno bombardovanje sa aeroplana, balaste, berleke. Roman koji se piše i koji nikad nije dovršen. Napuštanje kolca. Šetanja po Parizu. Bibliotekae. Velike i bučne sunčane nedelje. Armisti, zvona, ogromne mase sveta koje se tiskaju ulicama, grle i viču u ekstazi. Auto-mobilii, mladi pošli i madinet. Vilson. Bergson pod luksemburškim lipama. Tše noć nad Parizom koji je u žagoru. Ona o kojoj se neprestano misli. S njom po plazama na moru. Njoj sve pesme. S njom u beskrajušti. Zelja da se umre jer se ljubi. Opet ona. U voz za Otadžbinu. Voz koji se ne plaća a putuje šest dana. Uzbuđeni dan sa starim drugovima. Kod svih tetaka. Velike afazije. Đosada. Ozbiljne studije. Odlazak u unutrašnjost. Otadžbina je tako ogromna, fantastična; zemlja joj je još izvečena od granata, šanci su još nepokriveni mahovinom. Zelja da se pređe sve u nakrst. Putovanja. Reke. Šume.

dojno svršavanje osnovne škole. Igra s dečacima po Trkalistu. Od aneksije porastao je za čitavu šaku. Begstvo i smrt Lava Tolstojia. Mobilizacija. Na Trkalistu je sad logor mladih vojnika u novim šinjelima. Upis u bolničare. Zelja da se sve zapiše što se doživelo. Zelja da se pobegne na front. Čekanje u školskom dvorištu (gde se svršila osnovna) da se pojave kola s ranjenicima. Noć. Besvesno opažanje da promiču žene, lekari, bolničari. Sižu prva osvetljena kola. Dotle čedno bele postelje ispunile se izjavljenim pobednicima. Skidanje odelca sa njih, soćenje makazama

nade svoj izgubljeni rast. U veće je pisao pisma mladim seljačkim ženama.

Neka prošla nepojmljiva ljubav prema nećem nepoznatom dizala se odjednom strahovito u njemu, da je bledeo, postajao svirepmi i htio se ubiti. Sam sebi je kopao grob u hašiti, ali se bojao smrti. Po čitave noći samo čita, čita i pokušava da piše misli. Rešio se da uči astronomiju, da putuje u Kinu i na Grenland. Škole neredomo rađe.

Zemlja se toliko raširila i uzrasla, ali posle koliko mučenja, posle koliko tetkoba. On sam sad je bio mlad, snažan čovečić, koji je želio

krv koja je uvek i tekla i prolivala se nećedimice.

Tako su oni izrasli zajedno; on i njegova otadžbina; on i njegov talent; niti se moglo to odvojiti jedno od drugog. Sobom je pre-stavljao svoju zemlju, smetu, novu, pijanu zemlju, koja u svakoj oblasti bogatstva i intelekta želi da vaspostavi nove njima odgovarajuće zemlje. On je bio mlad, nevesti, zakonik kojima je pokušao da vodi svoj život možda nisu odgovarali mogućnosti ostvarenja, ali su zato to bili nepojmljivo talentovani, o-pojni zakoni.

